

J E L E N K Ö R.

84. szám.

Pest szombat october 19dikén.

1833.

Foglalát: Magyar és Erdélyország (Pozsonyban orsz. ülések oct. 15ikeig. Kinevezések 's nyugalmazások. Fiumében oct. 4ike, 's Győrben sept. 8ika. Felszólítás. Debreczeni vásár). Anglia (orosztörök egyezés. Madeira szigete). Franciaország (elegy. Algieri hírek. Cumberland hg Clauzel. Cziprusi zendülés. Kir. rendelet). Spanyolország (az özv. királyné decretumai). Németalföld (a' senatus oct. 2iki ülése; oraniai párt). Portugália (a' sept. 14iki ütközet 's Bourmont lemondásáról bővebb hírek, 's más elegy) Törökország. Bankrészevény.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban az urbarium tárgyazatában mind a' két tábla rendesen folytatja orsz. üléseit. Oct. 14kén mint 126ik orsz. ülésben fő RReink már a' válaszüzenet javaslatát rostálgaták, mellyet a' RRtől álthozott két első urbéri cikkelyre nézve valának viszonzandók, minek végeztével ismét a' 3dik 's 4dik már szinte áltérkezett cikkelyek vitatáshoz fogtak. Ugyan ekkor a' RR. a' VI. és VII. cikkely feletti fő rendbeli észrevételeket vizsgálgták. Több pont felett megegyezett a' két tábla egymás véleményében; maradtak azonban, mellyek felett jónak találták előbbi határozatokat erősen pártolniok. Így a' fő RR. megegyeztek abban: hogy a' jobbágyok, hol megelőző egyezés ellentnem áll, tetszésök szerint fonál helyett a' kenderből (urbériből) természetben adhassák ki a' kilenczedet; vagy hogy az ugar-földek termékéből 9czed ne vétessék, midőn azok a' többi rendes dülök elmellözte nélkül műveltetnek; ismét hogy a' RR. által határozott 9czed behordási ideje álljon 's a' t. valamint a' RR. is elfogadják: hogy az urbéri vadászat (3 napig betudva a' jövet és menet idejét) megmaradjon; az urbéri örökös szerződéseken a' Felsőnek a' helytartói tanács által gyakorolni szokott legfőbb felügyelői jusa sértetlen meghagyassék 's a' t.

Királyi Fejdelmünk Rhédei Ádám gróf 's ns Doboka vmgye főispánját hosszas szolgálati közben kimutatott érdemei tekintetéből b. t. tanácsnökká méltóztatott kegyesen kinevezni.

Királyunk Ő Felsőge Moldvában a' Duna mellett fekvő gallatzi consuli hivatalt ismét helyre állitván annak viselésére Manaskovics Demeter eddig Zágrábban a' cs. k. fő katonai parancsnokságnál volt had-osztályi con-

cipistát kinevezni; sept. 29kéről költ legfőbb határozata szerint pedig az erdélyi kormányzéknel Barcsai János lemondása által megürült tanácsnokságra Sonnensteini Konrád Károly ugyan azon kormányzék val. titoknokát méltóztatott kegyesen alkalmazni.

Ő cs. kir. Felsőge Puchlin Antal egri sóperceptort, és Buday Antal szegedi sószállítási tisztet több mint negyven évi hivszolgálatjuk tekintetéből saját kérelmükre nyugalmazni méltóztatott. (Kir. kam. tud.).

Fiume oct. 4k. A' mai nap mint föls. apostoli Királyunk neve ünnepe illő fényelment végbe nálunk is. Ugyan is az itten tanyzó b. Mayer nevet viselő gyalog ezred az ürményi piacon, (hol ezelőtt még csak négyöt évvel is ladikokon jártunk 's melly Ürményi Ferencz a' magyar tengerpartok jelenlegi kormányzója ő exjának mint nagylelkü létesítőjének örökemlékére e' névvel dicszesített) keletre a' Fiumara kikötő 's délre a' tengerre dülő tágas ürményi piacon 9 órakor tábori módra sátor alatt tartott isteni szolgálat végeztével, katonai tüzi gyakorlattal ünnepelte azt; 11 órakor pedig a' társas szentegyházban, a' nagym. kormányzónak 's mindenrendü kir. 's nyilv. tisztviselők jelenlétükben nyujtatott be Livák Ferencz fumei kánonok 's karós sz. jakabi apát ur által a' Mindenhatónak a' szent mise-áldozat fényes egyházi szertartással ő apostoli Felsőge honunk kegyes atyja hosszu 's boldog uralkodásaért 's a' nemzet 's az egész ausztriai föls. Ház boldogságaért.

Győr oct. 3ikán. Vagner Mihály csász. kir. udvari plebánus, győri kánonok, sz. adalberti prépost 's a' t. urnak mint apost. Királyunk által kinevezett 's a' római Szent-szék által praeconisált belgrádi és szamandriai püspökké fölkenetése városunk székes templomában igen fényes egyházi pompával

ment végbe sept. Sikan. A' felkenő tisztét megyés püspök mélt. Juranics Antal ur vé, a' segéllökét n. mélt. Horváth János b. t. tanácsnok egyszersmind sz. fejevári püspök és mélt. Palugyay Imre kassai püspök urak, ismét a' felszentelői segédekét mélt. Ócskay Antal és Sztankovics János püspök és kir. helytartósági tanácsnok uu. tevék. A' megjelent vendégek száma igen nagy és jeles vala. A' határőr katonaság ünnepiesen állott ki 's a' fölkenés alatt üdvözölő darrogásokkal tisztelkedett. Utána gazdag lakomák 's lelkes áldomások következtek. Mind ezeken túl diszesíték az új fölkenetett ur ünnepejét jótékony adakozásai, ugyan is a' katonaságnak 25 akó bort és 300 frtot, az árvák és szegények intézetének összesen 500 frtot és sok más szükölködőnek szép mennyiségű pénzeket ajándékozott. Általában véve az itteni egyházi karnak ez adakozáságbeli szíves keresztyén indulatja nagyon érdemi a' köz hálával említettést, minthogy azt kivált a' szegény tanuló ifjuság 's tudományos intézetek ápolására gyakorolja, mellynél csakugyan nincsen czélirányosb jótét, 's a' Hazának egykoron gazdagabban gyümölcsözhető. Hasonlíthatlanul okosabb az elven segíteni, hogy valaha mentül kevesebb lehessen, ki segedelmünkre ásitozzék, mint a' már meglevő 's kórhadozó gyámoltalanságot perczeneti enyhítésekkel irtogatni; nem mintha ez utóbbi azért magában igen szép 's nemes tett nem maradna, hanem mivel ható sikere pillantatnyi, sőt van néha szempont 's alkalom, mellyből tekintve káros is, például akkor, midőn általa a' még tehetség vagy erővel bírók is mások támogatására tartva számot makacs tespedésre aljasulhatnak. Lehetek 's vannak fentebb indító eszközök is az ifjuság illy gyámolítására mint p. o. a' kassai 's több ns. convictus alapításánál, vagy Egerben egy Foglár-intézet alkotásánál, vagy mind azoknál is, mellyek ma már ugy nevezett stipendium-alakban léteznek; de a' hatás mindenkor, habár nem tűzött czélként is, a' fentebb érintett foganatra vág 's így azok is, mellyek akármi alakban 's akár egyedül hazafisági, akár pusztán vallási, akár merő emberiségi szándékból tétetnek; — midőn tehát tétetnek, messzeható érdemük mindig feusőbb sok nemű más adakozásoknál. Szép

ebben megyés püspökünknek vezér-példája, ki a' kezdő iskolákban nem mulaszt el próbatételt, mellynél a' szegényebb de szorgalmas kis tanulókat évenként gazdagon nem ajándékozna, a' feusőbb iskolások közül tizenháromnak ad állandóan saját palotájában élelmet, többet ruház, vagy kész pénzzel segít; így a' ns. káptalan is, mellynek tagjai szinte több illy szükölködő tanulót tartanak állhatatosan saját házuknál élelemmel, másokat ruháznak vagy könyvek 's más tanulási szerrekkel látnak el; az iskolai főigazgató prépost kánonok ur, ki hét illy tanulót gyámol folyvást, közelebb a' leányiskola-épületet (az Apáczáknál) egy emelettel nagyobbítá, Pázmádon pedig egészen új iskola-házat építettett 's a' t. Hálás örömmel írjuk ezt, tiszta lélekkel hódolva e' jótékonsági érdemeknek.

Felszólítás.

Ha sokak előtt ne talán merésznek tetszenék azon megjegyzés, hogy újabb korunkban egy nemzet színészi állapotja, egyszersmind arány-mérlege műveltségének: kétségbe nem hozható igazság marad az, hogy a' nemzeti színház, tükre és pályatére a' nemzet társalkodási nyelvének, szokásinak. Ezen tekintetek valának azok, mellyek nemzetünkkel, egy állandó magyar színház megalapítását már régóta ohajtották, sőt időnként, helyenként munkába is vétették. Azonban fél, vagy épen elvétett eszközök, csak csekély vagy épen semmi sikerrel nem örvendezteték a' hazát; mert ha bár eddigi számos hazafiúi buzgalminak, áldozatnak a' színészet ügyében, ritkán tűntek is el épen nyomtalan: de a' fentebb kitűzött üdves irányokat csak egy a' haza középpontjában, Budapesten megalapítandó magyar színház adhatá vala meg sikeresen a' hazának, ugymint a' honnan könnyebben sugározhatik szerte annak boldogítása, ugy mint hol népesebb közönség, a' hazának egybevonult érdekei, könnyebben tarthatják fen annak színészeit. Ezen nézetek valának azok, mellyek tek. Pest vármegyét arra bírák, hogy a' budai színház megüresülése kedvező alkalmat használva, az ebben ideig mutatványait adott magyar színészi társaságot pártfogása alá vegye, 's így a' szép hazai remény egykori teljesülését, tehetségihez képest közelítse. Alóltak, mint a' tisztelt megyétől kegyesen kinevezett igazgatóji ezen budai magyar színész társaságnak, valamint nem kételkednek abban, hogy minden magyar honfi hálás érzetere fogja méltatni tek. Pest vármegye hazafiúi törekedését, ugy magyar lelkeségbe vetett bizodalomból, mindenkit ezennel felszólítani bátrak, hogy e' szép kezdet életre-kapását, erejéhez képest elősegélni, 's ha-

talmában álló bármilly úton módon gyámolítani méltóztassék. Különösen pedig megkérjük hazánk írói közül azokat, kik ne talán kész magyar színdarabokat, eredetieket vagy fordítottakat bírnának, vagy készíteni szándékoznak, hogy amazokat számunkra, előadás végett, minélelőbb beküldeni, ezeknek kidolgozásaitak telhetően siettetni, fogadják édes hazafiúi kötelességöknek. Tettel járuljon, ki hazafinak kíván tartatni, a' haza oltárához; mert csak ez ma a' maradandó áldozat, szavak és csengő ígéretek elhangzván, mint számos ezerek elhangzottak már!

Hálás örömmel jelentjük eddigi buzgó részvételét is a' közönségnek színész-társaságunk iránt. Szép, bár még nem elég számos ajánlások tétettek már eddig is, 's reményt nyújtnak többekhez. El nem mellőzhetjük egy uttal Komlóssy Ferencz színészi igazgató Úrnak azon jeles hazafiságát, mellyel személyes érdekeit a' hazáéna aldozatul adván, azt ajánlá, hogy társaságának bármillyen tagját is, a' budai társaság számára áltengedni kész legyen, 's e' szép ajánlását tettel is bebizonyítá. Költ Budapestén oct. 14ikén 1833.

Fáy András.
Döbrentei Gábor.

Debreczenben a' közelebb mult Dienes-napi sokadalom, mint onnani levelek oct. 12kéről írják, egyike volt a' legrosszabbaknak, mellyek valaha ott történetek. A' kézműi árukból, kivéve a' durva és közönséges posztót, ugyszólva semmi se kellett, 's nem sokkal több a' termékekből; e' kellemetlen körülményhöz járult még a' hideges esőzés is, melly a' különben mostoha vásárt főkép a' kis kereskedést épen tönkre silányítá. Pesti ott volt kereskedőink jobbadán panasz és bosszusággal tértek vissza.

A N G L I A.

Egyik ujság londoni levelezője következőt ír a' többször említett legujabb orosz-török egyezés iránt: Végre eloszlott minden bizonytalanság, melly eddig a' porta és Oroszország között ujabban kötött szerződés tartalma felől lebegett; t. i. néhány nap előtt egy kurir meghozta ezen írománynak mását Konstantinápolyból. Az itt alább érintendő pontokon kívül ugy látszik semmit sem foglal magában, mi az európai nagyobb érdekeket illetné, vagy a' mi (angol) befolyásunkat a' keleti ügyekbe sértené. Mint látszik Pétervárában csak az volt a' czél, hogy a' portában bizodalom gerjesztessék az orosz kormány iránt, 's e' szellemben van a' szerződés feltéve. Az orosz politika sokkal vigyázóbb, körültekintőbb, hogy sem a' je-

len pillanatban többet akarna. A' szerződés nem közös véd- és harczszövetség a' porta 's Oroszország közt, mint sokan állították, hanem a' szultánnak orosz segedelmet biztosít azon esetben, ha Mehemed Alitól ujlag megtámadtatnék. Ez esetben bizonyos számú orosz katonaság fog a' szultán segedelmére sietni még akkor is, ha ez némi, előre nem látható körülményekbe jutva nem lenne képes a' gyámolt kikérni. A' porta ellenben még több 's nagyobb kedvezményeket enged Oroszországnak a' szabad hajózhatásra nézve, mint a' millyeket a' drinápolyi békeszerződés már biztosított, meg fogja egyszermind minden ekkor felvállalt kötelezetéseit az orosz cabinet iránt lélekisméretelesen tartani, 's némileg, ugy látszik, arra is kötelezte magát, hogy a' Marmora tengerre a' dardanellákon keresztül menetelt most és jövőendőben az oroszokon kívül minden más nemzeti hajóknak csak bizonyos feltételek alatt fogja megengedni. — Ezen pont hihetőleg nagy mértékben magára vonandja az angol és francia cabinetek figyelmét, mert ha én jól vagyok értesítve, a' pétervári cabinet a' portával in solidum kötelezte magát, egy illy áltmenetelnek, ha t. i. valamely nem orosz lobogós hajó a' porta engedelmé nélkül akarna a' dardanellákon áthatni, megakadályoztatására. Rövid időn, reményem, bizonyost fogok e' pont iránt írhatni. Kormányunknak a' pont, ha csakugyan ugy volna, nem kevés zavart okozna, mert jóllehet gr. Orloff illyes valamit már egy izben nyilatkoztatott francia admiral Roussin iránt, midőn t. i. ez francia hadhajókat akart a' Marmora tengerre indítani, hogy általok az orosz hajóhad eltakarodását siettesse: még is ez rendkívüli körülményekben 's a' porta tudta nélkül történt, 's a' dolog egészen más szint vesz magára, ha illyes mi forma szerint köttetik ki, 's az orosz kormánynak jus adatik a' dardanellák kulcsát a' portával együtt őrzeni. Lord Palmerston határozatlan de megnyugtató biztosításokat tett a' parlamentnek az orosz és törökország-közötti viszonyokról; megváltik, mikép fog majd e' parlament az említett szerződésről itélui, ugy a' mint az gróf Orloff 's a' reis-effendi között valóban megkötetett.

A' bristoli journal következő privát le-

velet közöl Funchalból, Madeira szigetéről (még migueli kézen) aug. 19ikéről: Itt admir. Napier hajóhadát várják 's a' sziget megtámadtatását; Alvaro kormányzó kinyilatkoztatá, hogy ezt a' legvégső lehetőségig fogja védelmezni. Egy schooner jelent meg a' sziget előtt irományokat hozván d. Pedro-tól, de a' parti erősegek álguztak rája, azonban éjjel még is tett ki hirdetvényeket a' szigetre. Az angolok ellen nagy a' boszuság e' szigeten, mit papi hefolyásnak tulajdonítanak. Egy angol kereskedőlegényt minap a' migueli katonák jól elbotoztak, három mást pedig, közöttük két tengerhadi hadnagyot, csaknem agyon köveztek.

FRANCZIAORSZÁG.

A' marseillei hivatalos ujság jelenti, hogy Carlo Alberto gőzhajó Párisból érkezett telegraphi utasításnál fogvást parancsot kapott, Franciaországot elhagyni 's annak partjaihoz soba többé vissza nem térni. — Az eddig Bourgesban tartózkodott 500 lengyel menekvő a' kormány parancsára 11 külön megyébe osztatott széllyel 40—50 főnként. — A' ministeri Journal de Paris merő körülménynek mondja a' Temps azon állítását, hogy sept. 29 és 30ikán lemondások jöttek volna a' külön ministeriumokhoz legitimista tisztviselőktől. A' Temps azt feleli, hogy ő ezt a' Gazette után mondta 's mert azt hitte, hogy a' legitimisták ön elveikkel egyezők fognak lenni. —

A' Journal des Débats szerint Mignet ur (az 1798iki revolutio történetinek jeles írója), statustanácsos és külügyministerileveltárnok volt az, kit a' kormány a' spanyol király halálának hírére oct. 3ika éjjelén hivatalos irományokkal Madritba bocsátott. — A' Messenger tudósításai szerint Algierből a' Blida ellen tett francia kicsapás óta az Arabok támadólag kezdének a' francia védvonalok ellen munkálódni, azokon több helyen ált is törtek 's több kárt tettek mind tárakban mind személyekben; egyszersmind a' gyarmati piacokról el kezdettek maradozni, úgy hogy az eleség kivált Mostaganemben igen megszűkült. Ujólá azonban mint mondják egyezés vagy alku kötöttett velök, mellynek erősítéseül ők kezeseket ígértek 's ezek közül három mór (maurus) vezér családotul Algierban már meg is érkezett. A'

blidai kicsapásból következő érdekes történetet beszélnek. A' francia sereg hátszótályaival a' többi közt egy Brutto vagy Burette nevű kereskedő is ment, vele hitvese 's Lucie nevű 11 esztendő lánykája, igen megterhelt társzekérről. E' társzekér lassúsága miatt a' seregtől elmaradván, a' közel kóborló Arabok kezére jutott, kik a' kereskedőt és hitvesét azonnal meggyilkolták. Lucie, a' gyöngé, ártatlan leányzó, tanuja vala e' mézárlatnak, midőn egy beduín őt is megragadá 's egyik kezére haját tekergetvén, másikkal már villogtatá a' halált hozandó yatagánt (kardot), midőn egyszerre egy tetemesb áldozat tűnt szemébe, t. i. a' szekér vezetője, ki megszökvén a' közel erdő felé iramlott. Lucie e' szabad pillanatot használván elég erős volt szaladni 's egy nem messze hanság vagy söppedék nádasába rejtezni. Innen látta, mint vonultak később a' rabló arabok a' hegyesb és bokrosb vidékbe vissza. Ekkor a' leányka kijött 's szülei holt tetemeit feltalálván, ölelések, csókok 's zokogással enyhített a' gyermeki szívnek keservein. Zörejt hallván, előbbi rejtekébe visszászaladt 's miután itt és a' környékben több óráig bujdoklott, végre egy arab kunyhó közelébe bukkant, mellynek ajtajából épen egy vele egyenlő koru leányka lépett ki. A' szerencsétlen feje leányzó nyakába borul a' bámuló barna lánykának, ki meghatva amannak esengéseitől az ölelést szives simongásokkal és nyájas-sággal viszonozza; anyák közelednek 's az árvát, az üldözöttet pártfogásuk alá veszik. Néhány óra mulva azonban haza térnek a' férjsiak 's pattogni kezdenek az idegen befogadtatásáért, egyike egy vas rúddal csap felesége után, mivel ez a' gyermeknek két tejást adott éhe csilapításaul. De az asszonyok nem engedik a' lánykát megöletni 's Lucie még két nap marad a' kunyhóban nem akarván semmi táplálékot elfogadni. Ekkor az egyik, nyilván szelidebb mórnak eszébe jut, hogy a' Francziák hihetőleg boszut állandanak, 's így jó lenne a' gyermek visszavitelével őket egy részben megengesztelni 's magokat némileg jó indulatúaknak mutatni. E' gondolatra, midőn a' többiek épen távol valának, Luciet kosárba, a' kosarat öszvére teszi 's a' holtnak véltet Algierba visszave-

zeti. General Voirol érzékeny indulattal fogadá a' gyermeket, Sapey ur pedig, a' kórház igazgatója, azt egészen magához vette. Az őrizet tisztjei aláírást nyitottak az árva számára 's a' begyűlt pénzt a' párisi takarékpénztárba küldék, hogy az, a' majd férjhez menendő leánynak jegypénzül növekedjék.

Cumberland angol kir. herczeg oct. 21-kán egy angol kir. gőzhajón Calaisba megérkezett 's vele hitvese, fija György, 's 20 személyből álló kíséret. Más nap a' hg utját Valenciennes-n keresztül Berlinnek folytatta. — Marsal Clauzel néhány tudós társaságában sept. 27ikén Toulouból Algierba Crocodile rakhajón elindult. Mondják, hogy a' gyarmatba megérkeztekor annak kormányzójává neveztetését fogja már találni. Mások ellenben azt állítják, hogy a' marsal innen rövid időn visszahivatni 's azon figyelő hadnak fővezérségét fogná kapni, mellyet a' franczia kormány most a' spanyol határszéleken gyűjt. Ezen figyelő had két testből (nagyobb osztályból, Corps) fog állani, mellyek egyike Bayonne, másika Perpignan vidékén fog felállíttatni; a' tartalék Toulousenál gyüvend össze. A' franczia kormány elhatározottnak látszik, a' királyné kormányát, mellyet egyszersmind a' józan liberalismusnak 's a' nép érdekeire ügyelőnek tart, a' carlosisták minden törekedései ellen védeni 's fentartani. — Toulonba érkezett levéltudósítások szerint Cypro szigetén támadás ütött ki a' török kormány ellen az adók nagy léte miatt. Az egész sziget egy csatatérnek látszott, mellyen a' török kormányzó seregei minden ponton megverettek. Ez kényszeríté a' kormányzót a' támadókkal alkura lépni, kik ezen alku következtében nagy részben lerakták fegyvereiket, de ugyanekkor a' hitszegő törököktől felkonczoltattak. — A' legujabb Moniteur e' hónap 7ikéről következő királyi rendeletet közöl: Lajos-Filep 's a' t. Az 1832beli martz. 21iki törvény 29ik cikkelye 's az 1833beli april. 12iki törvény 3ik cikkelyénél fogvást a' mi tanácsunk előlője 's hadügyi minister-statustitokunknak tudósítására rendeltük és rendeljük a' mi következik: Iső czikk. Azon 70,000 ember közül, kik az 1832iki illetmény (contingens) második osztályát teszik, 35,000 ember ac-

tivitásba tétetik (fegyverbe állíttatik). — 2 czikk. E' rendeletnek végrehajtása a' mi tanácselőlőnk 's hadügyi status-titokunkra bizatik. Páris, octob. 6. 1833. Lajos-Filep. A' király parancsára: tanácselőlő, hadügyi ministerstatustitoknok marsal Soult. —

SPANYOLORSZÁG.

Következők az özvegy királyné által sept. 29ikén kiadott decretumok, ugy mint azokat a' madriti ujság sept. 30ikán közlé. I. Ma délután két és három fertály óraker tetszett az istennek a' mi kedves és igen szeretett férjünk, Ferdinand király, ki most a' mennyei üdvben részesül, lelkét magához szólítani. Én mint II. donna Isabella főséges leányom 's királyné kiskorusága alatt regensné (gobernadora) tudósítom erről a' tanácsot, álthatva a' fájdalomtól, mellyet természet szerint egy illy szomorú történet következtében érzek, hogy az illy körülményekben megkivánt rendszabások tétessenek meg. Saját királyi kezemmel aláírva. A' királyi tanács herczeg előlőjéhez. A' palotában, sept. 29. 1833. — II. Mint főséges leányom II. donna Isabella királyné kiskorusága alatt regensné 's hogy a' statusügyek kedves és igen szeretett férjemnek Ferdinand ur és királynak, ki most a' mennyei üdvben részesül, halála által ne szenvedjenek: don Francisco de Zea-Bermudez, don Josef de la Cruz, gróf O falia, don Juan Gualberto Gonzalez és don Antonio Martinez statustitoknokokat kiszolgáltató (administrativ) hivatalaikban megerősítem. Ez az én akaratom, mellyet Kegyed az illető helyen ki fog jelenteni. Saját királyi kezemmel aláírva. Don Pedro Francisco Zea-Bermudezhez. A' palotában. — III. Minthogy én az ország hivatalainak (Behörde) jó és törvényszeres viseletével meg vagyok elégedve 's ohajtom hogy a' statusügyek kedves 's a' t. halála által ne szenvedjenek, mint regensné, 's igen kedves leányom II. donna Isabella királyné nevében, mind ezen hivatalokat külön és egyetemben illető hatóságaikban megerősítem 's parancsolom nekik, hogy működéseiket (functione) folytassák, népeimre, mellyekre hatalmuk kiterjed, békét 's igazságot árasztván. Ez az én akaratom, mellyet Kegyed illető

helyen ki fog jelenteni. Saját kir. kezemmel aláírva. A' tanács hg előlülőjéhez. A' palotában sept. 29. 1833.

NÉMETALFÖLD.

A' senatus octob. 2dikán a' kül- és tengerügyi ministeriumok költségeivel foglalkozott. Vilain ur kérdésre a' londoni alkudozások iránt Nothomb ur így felelt: Mi az alkudozásokat illeti, azok a' mult majus 21ike óta nem születtek semmi következményt 's Hollandia politikája őket elakasztotta. A' conferentia némi kérdéseket intézett a' hollandi kormányhoz, mellyek kielégítő felelet nélkül maradtak, 's ez volt az ok, hogy a' conferentia elhalasztotta üléseit a' nélkül, hogy ezen elhalasztás okait közzé tenni jónak tartaná. A' kormánynak egyik meghatalmazottját (Goblet urat) várja most vissza Londonból, hogy meglássa micsoda közleményeket teendhet e' tárgyban a' kamarának a' nélkül, hogy a' köz jót, vagy az alkudozások menetielt megsértse. Egyébiránt a' majus 21ike óta fenálló status quo ránk nézve általában türethetőnek ítéltetik. —

Az oraniai párt mozgásiról Belgiumban következőleg ír az Indépendant sept. 28ikán: Többször irtünk olvasóinknak azon oranista küldöttségekről, mellyek majd Londonba, Frankfurtba, Töplitzbe, majd Haagába utasítottak, hogy a' Nassau (hollandi kir. uralkodó) ház visszahelyeztetését Belgium kir. székébe, vagy is egy belga restauratiót sürgessenek. Most újabb tudósítást kaptunk azon fogadtatásról, mellyet egy ilyen küldöttség nem régiben Londonban talált. Metdenningen genti ügyvéd ur ment a' mult héten harmad magával Londonba. Megelőzte őt itt Oranien kir. hgnek egy levele, melly neki és két társának a' conferentia némely tagjainál könnyebb behocsáttatást szerezzen. Csakugyan ezen ajánlatnál fogvást a' genti küldöttek két meghatalmazottal szólottak 's követségek czélját előadák. Szerintök Belgium a' legszomorúbb állapotban van; jelesül a' kereskedés és műszorgalom a' tespedésnek olly mély fokán áll, hogy a' belga nép a' revolutio - szülte kormányt már csak alig türi 's minden pillanatban kész felkelni, hogy a' dolgok régi rendét fegyveres kézzel állítsa vissza. De, — mondák a' genti

küldöttek, — egy illy támadás kibeszélhetetlen boldogtalanságot vonna maga után, miért is fölötte bölcsen tennék a' hatalmak, ha ezt megelőznék. Erre egy igen egyszerű mód van, t. i. Leopold királyt arra birni, hogy a' koronáról önkényleg mondjon le. — Ha ez megtörténik, akkor minden ember meglesz elégülve, 's a' restauratio minden rázkodtatás, minden visszahatás nélkül be fog következni. Ellenben, mondák a' genti küldöttek, ha ezen bölcs tanács el nem fogadtatik, akkor az oraniai párt (Belgiumban) végtére is kitör, 's Európa békeségét nem kevés zavarba fogja hozni. Mind ezen fenyegetések úgy látszik kevés hatással voltak a' meghatalmazottakra, mert azok, miután a' küldöttekkel külön is értekeztek, a' többi meghatalmazottal, jelesül Anglia- 's Franciaországéval is, közlötték szólalkozásaik tartalmát 's utóbb az ugy nevezett küldöttségnek kinyilatkoztatták, hogy Pruszia, Ausztria és Oroszország se privátemberekkel, se valamelyik párt képviselőivel, hanem csak megismért kormányokkal alkudozhatnak. Egy illyen kormány van Belgiumban, mellyet a' nemzeti megegyezés szentesített, 's az őt hatalmasság a' novemb. 15iki szerződés erejénél fogvást megismert; az őt hatalmasság magát az ezen kormány iránti kötelezetésektől fel nem oldozhatja. — Ez volt a' genti követei fölléptének sikere; újabb szerencsétlenség a' nemzet elleni pártra nézve 's hihetőleg nem az utolsó, mert mi ugyan mit sem kételkedünk, hogy a' más helyekre küldött követségek, szintolly kevés sikerrel fognak visszatérni mint most Metdenningen ur 's az ő két érdemes acolythusa. — A' legközelebb mult sept. végnapi ünneplésekre (a' belga revolutio évnapijain) 35,000 idegen jelent meg Brüsszelben azokon kívül, kik ismerőseknél szállottak 's így magokat lakhely végett be nem iratták. — Haagába sept. 28ikán ausztriai general Clam érkezett meg, kiről azt hiszik, hogy a' három felségnek utóbbi együtt létökor a' belgahollandi kérdés felől tett vég határozatit hozta meg Haagába.

PORTUGÁLIA.

A' lissaboni Cronica Constitutional követező rövid tudósítást ad sept. 24ikén a' sept. 14iki ütközetről: Miután Ő csász. Fel-

sége
ő állá
séget
megtá
a' pal
tályos
marás
nan a
szüks
lieute
tábor
bi os
tak,
az el
nagy
ban k
sebes
lott.
jabb
Liss
res C
valan
A' la
dást
Miut
latin
kezd
lásu
san-
kez
min
be s
Vité
hirt
hog
rült
volt
tant
jökn
polg
ször
vára
tész
a' s
lék.
zav
álta
lens
a' h
elle
mel

sége Braganza hercege megtudta, hogy az ő állásának bal oldalán fekvő St. Joao erőseget tetemes sereggel akarná az ellenség megtámadni, elhagyá reggeli 6 és 7 óra közt a' palotát, kísértetve a' pattantyusság osztályos parancsnoktól, segédtszűteitől, kamarásitól 's a' t., 's egy pontra ment, honnan az ellenség mozdulatit követheté 's a' szükséges parancsokat kiadhatá. General-lieutenant gróf Saldanha a' tábornok-test feje, tábornagy (Feldmarsal) hg Terceira 's a' többi osztályvezérek mind tiszthelyeiken voltak, 's Ő Felségének öröme vala látni, hogy az ellenség üzetve 's a' mi apró tűzünktől 's nagy álgyünktől erősen sanyargatva, futásban kerese menedéket, miután holtakban és sebesültekben igen tetemes veszteséget vallott. Ez a' dicsőségnek 's diadalnak egy újabb napja a' királynéra nézve. — A' szinte Lissabonban megjelenő Periodico dos Pobres (szegények hírlapja) czimű ujság pedig valamivel bővebben így adja elő a' dolgot: A' lázadók (t. i. a' migueliták) újabb támadást mertek vonalink ellen 14ike reggelén. Miután t. i. az éj fátyola alatt a' mi sánczolatinkhoz közelebb jutottak, hajnalkor el kezdettek tüzelni 's a' chellasi úton a' mi állásunkhoz Cruz da Pedronál innen pedig a' san-joai halmok felé nyomulni. A' következő nap az lett, melly eddig mindig volt 's mindig fog lenni, valahányszor velünk szembe szállandának, t. i. tökéletes veszteség. Vitézink puskahegygel rohantak rájuk 's olly hirtelen és zavart futásnak ugraták őket, hogy az ellenség nagy számmal hagyott sérülteket is holtakat is hátra 's a' csatatér el volt borítva hullottakkal. A' hadihajók 's pattantyútanyák egész gömb-ésőt árasztának fejükre. Azon nemzeti-öresapatink (fegyveres polgárok), mellyek e' nap valának legelőször tűzben, tökéletesen megfelelték a' közvárákozásnak szint azon hideg vérrel 's vitézséggel harczolván, mellyel magokat már a' sept. 5iki ütközetben részt vettek kijelölték. A' főváros csende egy pillanatig sem zavartatott meg, sőt az egész csata-napon által olly közös és biztos volt, mintha az ellenség száz mérföldnyire lett volna. — Itt a' hírlap sértegető kifejezésekre fakad az ellenség iránt, mellyeket, mint maga a' Temps, melly belőle e' kivonatot tette, megjegyzi,

bizvást elhagyhatott volna. Az angol Coariernak egyik levelezője így ír Lissabonból szinte sept. 24ikeről: Epen most esik igen hiteles kutfőből értésemre, hogy marsal Bourmont e' hónap 22ikén elbocsáttatását kikapta 's a' francia tisztek legnagyobb részével a' spanyol határszél felé elutazott. Ő, mint mondják, azon esetre, ha Spanyolországban valami változás történik, az ottani carlisták vagy carlosisták fővezerségét akarja átvállalni. — Fijainak egyike don Miguel-nél maradt, 's itt most Maedonald ur, lord Beresfordnak védenceze, a' fővezér. Ez a' Maedonald eleinte biztos (commissarius, hihetőleg hadi biztos) volt angol szolgálatban, utóbb hivatalt viselt Spanyolországban, mellyet azonban az ottani constitutionalis kormányzat alatt elvesztett; azóta hol itt hol amott, hol így hol amúgy tartózkodott. — Sajnálkozva hallom, hogy lady Russell (az angol követnek hitvese) magát a' Migueliták iránti figyelmével 's pártfogásával tünteté ki, de hiszem az asszonyosság tory, — 's így e' pártválasztása is kimagyarázható. Don Miguel az utóbbi két hét alatt sok pénzt kapott Angliából. Halljuk, hogy a' miguelitákat, kik Obidost kezdték erősíteni, a' constitutionalisok Peniche-ből megtámadták 's elűzték. Miután Bourmont 's a' francia tisztek elmentek, én ugy hiszem, a' vitának nem sokára vége lesz. Bourmont mint mondják azért mondott le, mivel don Miguel az ő azon tanácsára, hogy a' migueli had Lissabontól vonuljon vissza 's valamelly jó állásban sánczolja körül magát, teljességgel nem akart rá állani. A' cortesválasztásoknak a' közelgő octoberben kellene történniök, de ez lehetetlen, míg don Miguel messze el nem lesz üzetve. Itt (Lissabonban) csak a' marhahús drágult, kenyér van elég. A' kereskedés elakadt. A' constitutionalisok által elfogott Lord és the Isles gőzhajó csakugyan jó zsákmánynak ítéltetett el, de már hadi szerek nem voltak rajta 's a' francia tisztek rég kiszállottak, midőn a' hajó pedrói kézre került, azonban magának a' hajónak nagy hasznát vehetni. A' Miguel főhadiszállásán megjelenő Correo de Oporto czimű hírlap egy hirdetővényt közöl sept. 16ikán, mellyben Osorio ezredes, a' migueli generalstab feje, a' többi közt ezeket tudatja a' katonákkal: Min-

den tiszt ki legelőbb hat be valamely el-
lenségi sánczba, melly azután a' mi urunk
kezeiben marad, a' rangjához legközelebb
eső magasabb tiszti rangra lép; ha alhad-
nagy volt, tiszté lesz (itt tehát az alhad-
nagyok altisztek). Mindenike az első tiz al-
tisztnak vagy köz vitéznek, kik valamely
sánczot foglalnak el, melly azután a' mi u-
runk hatalmában marad, 2000 reiot kap. A'
király nagy részvéttel szemléli azon sokfé-
le szükségét, mellyet az ő nemes és hiv
hadserge a' jelen körülményekben szenvedni
kénytelen; — 's a' szeretnek és áldeza-
toknak azon bizonyítványi, mellyeket na-
ponként tapasztal, legnagyobb öröme van-
nak neki. A' király az ő hiv alattvalóji szen-
vedéseinek véget akar vetni és igéri, hogy
mi helyest Lissabonba bemenend, a'
kir. önkényteseknek 's népfegyvereseknek
egy részét, azt t. i. melly legjobban fogta
magát viselni, haza bocsátandja; igéri egy-
szersmind a' király, hogy a' hadat, mellyet
most fegyver alatt tart, ruházni és fi-
zetni fogja 's megadja neki a' nyugal-
mat, mellyre szintolly igen érdemes, mint
szüksége is van. — Tisztek, katonák! még
egy erőködés; az lesz az utolsó! —

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyból sept. 25dikéről kö-
vetkezőket ír a' bécsi Beobachter: A' nagy-
ur utja Brussa és Gemlik felé a' legkülönb-
féle gyanítványokra adott alkalmat; némel-
lyek azt mondák hogy a' szultán csak pénteki
imádságát végezni megy Brussába, mások
hogy utját a' dardanellakon túl egész Smyr-
náig fogja folytatni, csak kevesen hívék
hogy ő Magassága, miután Nicomediát 's a'
gemliki arsenált meglátogató, a' fővárosba
ismét visszatér. Valamint az út czéljáról
ugy annak indító okairól is különféle, ré-
szint nevetséges hírek terjedeztek. Így né-
mellyek annak tulajdoníták azt, hogy egy,
az idei török kalendariumban levő, astro-
logiai jóvendülés szerint e' hónap (septemb.)
13ikán valami nagy szerencsétlenségnek kell
történni Konstantinápolyban, 's a' szultán
ennek kikerülése végett hagyá el a' fővá-
rost. Valóban ama' balhir olly rettegésbe ej-

té a' fővárosnak több lakosát, hogy vagy-
naik biztos helyre takarittatásáról gondos-
kodnának. Azonban a' szultán sept. 12ikén
estve visszatért Gemlikből 's a' bekövetke-
zett veszély-terhes nap is minden legkisebb
baj vagy zavar nélkül telt el. — A' kormány
szilárd rendszabásinak, a' gyujtogatók nagy
része felfödöztetésének 's a' szultán által
privát kincstárából az elégettek számára nyuj-
tott tetemes segedelmezésnek kell köszö-
ni, hogy e' főváros a' legutóbbi két hét óta
csendes és semmi újabb gyujtás vagy gyuj-
tani akarás által nem zavartatott meg. E-
gyébiránt a' minapi nagy égésről adott tu-
dósítások némelley körülményei e' legújabb
levelek után nem valósultak meg. Azonban e'
mostani égés még is a' legnagyobb mind a-
zok között, mellyek Konstantinápolyt ötven
év óta érték 's jelesül nagyobb, mint az
1826iki, midőn a' fővárosban a' fellázadt jan-
csárok dúltak 's mellyről azt mondák, hogy
Konstantinápolynak egy hatodát hamuvá tet-
te. — A' császári pénzverőház jelenleg 20
és 10 piasternyi aranyokat bocsát ki, mel-
lyek azonban az ígért értékjavítás helyett
még csekélyebb tartalmuak, mint az eddi-
giek. Ez mind a' fővárosban mind a' külön
tartományokban nagy eléületlenségét oko-
zott. Maga a' szultán folyvást új szerkeze-
tű hadával 's annak gyakorlataival foglalato-
skodik nem franczia hanem orosz szabás
szerint. Így e' hónap 21ikén nagy gyakorlat
volt a' haidár-basai síkokon (ásiai rész),
melly több napig tartott 's egy nagy lako-
mával végződött, mellyen a' szultán az or-
szág valamennyi nagyait fényesen megven-
dégli. A' főváros egészségi állapotja az e-
lőbbeni; a' pestis inkább nevedett mint
szűnt. Trapezuntból jött hírek zavarokat em-
legettek, mellyek Musch tartományban Kis-
ásiában ütöttek volna ki. T. i. a' letett hely-
tartó, Emin basa, nem akart a' nagy-uri pa-
rancsolatnak engedni 's tetemes sereggel az
ujdon kinevezett helytartónak, Ibrahim ba-
sának, ellenébe indult; azonban, mint jelen-
tik, csak, hamar kénytelen volt megfuta-
modni, mire a' béke a' tartományban hely-
re állott.

Bank-részvény oct. 16ikán 1173.

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer.

23 hirlereidünk néhány példánya végén hibásan adatott elő a' berry hgnének Pozsonyba érkezte, mivel e' hír valóban
hiteles tudósításuál fogva, e' végett ezennel megezáfoltatik.